Enheten för verksjuridik
Cecilia Sverin, 010-730 95 15
arbetsmiljoverket@av.se

Justitiedepartementet

Remiss - delbetänkandet Tillträdesförbud (SOU 2026:48)

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Arbetsmiljöverket avstyrker utredningens förslag om utökade möjligheter att utfärda tillträdesförbud.

Arbetsmiljöverket varken tillstyrker eller avstyrker de föreslagna följdändringarna i övriga författningar.

Motivering

Arbetsmiljöverket anser att ett vidgat tillämpningsområde för tillträdesförbudslagen behöver föregås av en undersökning av hur arbetsmiljön har påverkats i sådana typer av verksamhet där det redan i dag är möjligt att utfärda tillträdesförbud.

Det behöver analyseras om den nuvarande regleringen har bidragit till en säkrare arbetsmiljö och minskat risken för våld och hot, eller om tillämpningen i vissa situationer kan ha skapat eller förskjutit risker. En sådan kunskap är viktig för att kunna bedöma lagstiftningens arbetsmiljömässiga påverkan. Den nuvarande regleringen har redan varit i kraft i flera år. Därför bör det vara möjligt att redan nu genomföra en utvärdering av dess effekter på arbetsmiljön.

Att genomföra de föreslagna utökningarna och, som utredningen föreslår, vänta minst fem år med att utvärdera effekterna av dessa, riskerar att försena upptäckten av eventuella förändringsbehov som skulle kunna identifieras redan nu. Den nuvarande regleringens effekter på arbetsmiljön bör i stället utredas innan en utökning av möjligheterna att utfärda tillträdesförbud övervägs.

Om en analys skulle visa att arbetsmiljön har påverkats negativt bör de förslagna lag- och förordningsändringarna revideras på ett sådant sätt att arbetsmiljöaspekterna stärks. Först därefter bör det kunna bli aktuellt att utöka tillämpningsområdet till att omfatta även andra affärslokaler.

Ett tillträdesförbud riktat mot en person som tidigare har begått brott, trakasserat eller uppträtt hotfullt kan minska risken för återkommande incidenter och minska den oro som kan finnas hos arbetstagare för att möta personen igen på arbetsplatsen. Det är dock viktigt att tydligt skilja ett tillträdesförbud från arbetsgivarens arbetsmiljöansvar.

Arbetsgivarens ansvar är att systematiskt undersöka och förebygga risker för våld och hot om våld innan incidenter inträffar. Arbetsgivaren får därför inte förlita sig på möjligheten till tillträdesförbud som en ersättning för förebyggande arbetsmiljöåtgärder. Skyldigheten att förebygga risker är densamma oavsett om det finns möjlighet att meddela tillträdesförbud eller inte. Tillträdesförbud bör därför endast ses som ett kompletterande skydd mot en identifierad individ.

En viktig fråga, som behöver utredas, är vem som i praktiken ska upprätthålla ett tillträdesförbud. Om arbetstagare i exempelvis en affärslokal förväntas identifiera en person, påtala förbudet eller avvisa personen kan detta i sig innebära en ökad risk för hot, våld och eskalering. Arbetstagare får inte åläggas att upprätthålla ett tillträdesförbud på ett sätt som utsätter dem för ytterligare arbetsmiljörisker.

Även andra yrkesgrupper som kan komma att medverka till att upprätthålla tillträdesförbud, exempelvis poliser, väktare och ordningsvakter, kan genom en utvidgad tillämpning exponeras för fler ingripanden och därmed ökade risker för hot och våld. Dessa konsekvenser bör också analyseras och beaktas.

De föreslagna följdändringarna i övriga författningar är i sig korrekta, men eftersom Arbetsmiljöverket avstyrker föreslaget att utöka tillämpningsområdet för tillträdesförbud varken tillstyrker eller avstyrker myndigheten förslagen i den delen.

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Lars Lööw. I den slutliga handläggningen har även tf. chefsjuristen Anna Ladeborn Nilsson, stf. avdelningschefen Atefeh Dehghani och enhetschefen Johanna Ingemansson Christiansson deltagit. Föredragande har varit juristen Cecilia Sverin.

Lars Lööw

Cecilia Sverin

Kopia skickad till:
Arbetsmarknadsdepartementet